

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.I.10.345/2016/6.

A tanács tagjai: . Tallián Blanka a tanács elnöke
Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna
előadó bíró

Dr. Hajdu Edit bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Benkőné dr. Valentinyi Ágnes ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője:

Dr. Keszthelyi Oszkár ügyvéd

A per tárgya: illetmény megfizetés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.440/2015/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 45.M.410/2015/14.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.440/2015/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - tizenöt nap alatt - 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 32.200 (harminckettőezer-kettőszáz) forint felülvizsgálati eljárási illeték az államot terheli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2004. október 17-étől állt az alperes alkalmazásában ápolónő munkakörben. Munkavégzésének helye a K.B.B.-n volt. A munkaköri feladatait a munkaköri leírása, valamint a közvetlen felettesének utasítása szerint kellett ellátnia. 2005. január 6-ától kezdődően éjszakai műszakot látott el. Ilyenkor feladatát képezte a nappalos műszakra a gyógyszerek összekészítése, az altatók kiosztása, az esetlegesen ilyenkor érkező betegek felvétele, a betegek mosdatása, a csengőre történő reagálás. A felperes éjszaka egyedül látta el a munkáját, míg a nappalos műszakban ugyanezt a tevékenységet két-három nővér is végezte.
- [2] A felperes 2006. január 1-jétől 2006. április 23-áig keresőképtelen állományban volt. 2006. január 16-án kelt levelében arra kérte a munkáltatót, hogy a betegállománya megszűnését követően a munkaviszonyát tekintse megszűntnek rendkívüli lemondása alapján.
- [3] Az alperes kollektív szerződésben rendelkezett a munkavállalókat megillető illetménypótlékok mértékéről, valamint azok feltételeiről. A felperes a jogviszonya fennállása alatt a pótlékalap 120 %-ának megfelelő mértékű illetménypótlékban részesült ápolási tevékenységére tekintettel. A munkavégzésének helyén sem sugár-, sem izotóp terhelésnek nem volt kitéve.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A jelen - megismételt eljárásban - a felperes 322.028 forint illetménypótlék megfizetésére kérte kötelezni az alperest, mivel hivatkozása szerint az éjszakai munkavégzés egészségkárosító hatással járt.
- [5] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a munkaviszony fennállása alatt a felperes nem került kapcsolatba olyan károsító anyagokkal, amelyek az egészségét veszélyeztették volna, illetőleg olyan pszichés megterhelés sem érte, amely alapján a pótlékra jogosulttá vált volna.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 45.M.410/2015/14. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 322.028 forint illetménypótlékot, valamint ennek 2005. május 1-jétől a kifizetésig járó késedelmi kamatát. Kötelezte az alperest továbbá a felperes részére perköltség fizetésére rögzítve, hogy a feljegyzett illetéket az állam viseli.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletében utalt a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (továbbiakban Kjt.) 72. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra, valamint a

munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (továbbiakban Mvt.) 2. § (2) bekezdésére, és a 87. § 13. pontjára.

- [8] Kifejtette, hogy az alperes a korábbi eljárásban a periratok közé csatolta prof. dr. Cseh Károly által jegyzett magánszakértői véleményt, amely rögzíti, hogy az idegrendszeri és pszichés igénybevételi kategória önmagában nehezen értelmezhető, de növelheti bizonyos testi és lelki tünetek, megbetegedések előfordulásának kockázatát. Utalt arra, hogy a felperesnél ez nem következett be, foglalkozási megbetegedés nála nem alakult ki.
- [9] A megismételt eljárásban a bíróság a magánszakértőt személyesen is meghallgatta, aki elmondta, hogy az általa készített szakvélemény egy 13 fős szakmai kollégium véleménye. Nem vitatta, hogy az éjszakai munkavégzésnek lehetnek olyan kockázatai, amelyek esetlegesen megbetegedések kialakulását is okozhatják. Egyetlen olyan dokumentum született ezzel kapcsolatban, amely a poszttraumás stressz megbetegedést nevesíti az éjszakai munkavégzéshez köthetően. Az a tény, hogy a felperes egyedül dolgozott, olyan további körülménynek tekinthető, amely a betegség kockázatát jelenheti. M-n a sztenderdeknek megfelelő, hogy az éjszaka során egy nővér dolgozik és végzi az éjszakai tevékenységet, amelybe beletartozik a betegek mozgatása, fürdetése is. Ez további kockázati tényezőt jelent mind mozgásszervi, mind pszichikai szempontból, illetőleg ez lelki terhelés is, azonban ezek mérésére objektív módszer ezidáig nincs.
- [10] A bíróság dr. N.K. igazságügyi szakértőt is meghallgatta, és arra a következtetésre jutott, hogy a szakvélemények ütköztetése eredményre vezetett, mivel egyik szakértő sem vitatta annak lehetőségét, hogy az éjszakai munkavégzésnek lehetnek kockázatai. Ezért a bíróság az igazságügyi szakértői véleményt, melyet a magánszakértői vélemény alátámasztott aggálytalanként értékelte, és azt az ítélezése alapjául elfogadta. A tanúvallomások, valamint a szakértői vélemények alapján megállapította, hogy a felperes munkavégzésének 100 %-ban fennállt az egészségkárosító kockázata, így a Kjt. 72. § (1) bekezdésében rögzített pótlékra jogosulttá vált.
- [11] A bíróság kifejtette, hogy a Kjt. 72. § (1) bekezdés a) pontja alapján a pótlékra való jogosultságnak nem feltétele a foglalkozási betegség kialakulása, elegendő ennek kockázata is, azaz nem kell hogy a munkavállalónál foglalkozási megbetegedés alakuljon ki. Már abban az esetben is jogosult a pótlékra, hogyha a munkaideje legalább felében a munkáját egészségkárosító kockázatok között végzi, önmagában a veszélyhelyzet megalapozza a pótlékra való jogosultságot.
- [12] Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.440/2015/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperes részére együttes első- és másodfokú perköltséget és kimondta, hogy az eljárási illetéket az állam viseli.

- [13] A másodfokú bíróság utalt arra, hogy a korábban eljáró bíróságok tanúként hallgatták meg a perbeni szervezeti egységben dolgozó T.F. ápolónőt, aki a felpereshez hasonlóan általában éjszaka végezte a munkáját, továbbá L.M. főnővér és F.I. ápolónőt, valamint az osztályt vezető dr. L.I. főorvost. Az elsőfokú bíróság a tanúkra nevük feltüntetése nélkül, személytelenül, általánosságban utalt és részben sem hivatkozott az általuk előadott tényekre, körülményekre.
- [14] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a tanúk nem voltak elfogultak. Aggálytalan vallomásukban érdemben nyilatkoztak az ápolónők éjszakai munkafeladatairól, és azokkal összefüggésben nem utaltak olyan pszichés körülményekre, amelyek egészségkárosító kockázatként lettek volna értékelhetők. Egybehangzó előadásuk szerint az éjszakai műszakban dolgozó ápolónők a nappali tevékenységtől eltérő, szűkebb feladatkört láttak el, az egyedül végzett feladatokat ügyeletes orvos mellett látták el. Nem lehetett olyan következtetést levonni, amely szerint az egyedül végzett éjszakai munka különleges pszichés megterhelést jelentett az ápolónőknek, így az alperes által nem vitatottan megfizetett illetménypótlékon túl további illetménypótlékokra való jogosultságot alapozna meg.
- [15] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon érvelésével, amely a szakértői véleményekre, illetve azok összevetésére vonatkozott. Mind a perben kirendelt szakértő, mind az alperesi magánszakértő véleménye az általánosságot meg nem haladó módon, feltételelesen tett megállapításokat az éjszakai munkavégzés egészségkárosító kockázatairól. A szakértői vélemények ütköztetése nem bővítette a peradatokat ezen általánosságokon túl konkrétabb ismeretekkel.
- [16] A másodfokú bíróság annak tulajdonított jelentőséget, miszerint a felperes kötelezettsége volt annak bizonyítása, hogy az egyedül történő éjszakai munkavégzés olyan pszichés megterheléssel járt számára, amely a Kjt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában rögzített, jogszabályban meghatározott egészségkárosító kockázatnak minősült. A felperes érdeke volt olyan bizonyítékok, peradatok rendelkezésre bocsátása, amely alapján a bíróság megalapozottnak tarthatta az alperessel szemben támasztott követelését. A megismételt eljárásban történt perceseletek eredményeket a felek nem kifogásolták. A szakértők együttes meghallgatásakor a felek - különösen a bizonyítási teher ismeretében eljáró felperes - nem tartották szükségesnek, hogy a szakértőkhöz külön kérdéseket intézzenek, további észrevételük, bizonyítási indítványuk nem volt, így az elsőfokú bíróság a tárgyalás berekesztése után ítéletet hozhatott.
- [17] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a perbeli szakvélemények csak a felperesi előadással és a tanúvallomásokkal együttesen értékelhetők. A felperesi előadást a tanúvallomások nem támasztották alá, a szakértői vélemények pedig nem tartalmaztak olyan határozott és egyértelmű megállapítást, amely a feltételezéseken túl a felperes által egyedül végzett éjszakai

munka egészségkárosító kockázatát aggálytalanul alátámasztották volna.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [18] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő döntés meghozatalát kérte, mivel álláspontja szerint a másodfokú bíróság a jogszabályokkal ellentétes döntést hozott, továbbá a bizonyítékokat nem megfelelően értékelte, és a szakértői vélemények megállapításaival alátámasztott igényét a Kjt. 72. § szabályainak, továbbá a 133/1998. (VI.24.) IM rendelet, valamint az Mvt. 49. § (3) és (4) bekezdése figyelmen kívül hagyásával utasította el. Erre tekintettel változatlanul 322.028 forint illetménypótlék és kamata megfizetését kérte az alperestől.
- [19] A felülvizsgálati érvelés szerint a másodfokú bíróság tévesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy a tanúk vallomása alapozható az ítélet a szakértői véleményekkel szemben. A tanúvallomások már csak azért sem vehetők figyelembe a döntés meghozatalánál, mivel azok egymásnak ellentmondóak voltak, nem is a perbeli időszakra, hanem az azt követő időre vonatkoztak. Az éjszakai munkavégzés fizikai és mentális következményei szakkérdések, és az azzal szemben, a speciális szakképesítéssel nem rendelkező tanúk vallomása nem vehető figyelembe.
- [20] A felperes álláspontja szerint az onkológián semmilyen körülmények között nem maradhatna egyedül a nővér a betegápolásban. Ezt nemcsak a munkavédelmi törvény írja elő, hanem a betegjogi törvény is különös tekintettel a betegek biztonságos ellátására, az exit méltóságának biztosítására figyelemmel. Dr. Cs.K. szakmai véleménye - amely a munkavédelmi törvény előírásaival is megegyezik - szerint évente kellett volna egészségügyi felülvizsgálatot végezni. Ez nem történt meg annak ellenére, hogy a felperes kétszer is volt egy hónapot meghaladóan betegállományban.
- [21] A tanúvallomások csak a saját helyzetre vonatkoztak, a perrel érintett időszaktól sok idő telt el, így a tanúk nem emlékeztek saját korabeli munkájukra sem, nehogy a felperesére.
- [22] A felperes foglalkoztatása során nehezen élte meg a ránehezedő felelősséget, nem volt gyakorlata az onkológiai szakápolásban, így ennek ellenére alkalmazták, segítséget nem kapott, ami lelkiismereti problémát csak neki okozott.
- [23] A felperes az eljárás során folyamatosan kérte az ápolási dokumentáció csatolását, mely részletesen tükrözi a konkrét betegápolási feladatokat és a mindennapos munkáját. Ennek ellenére a bíróság nem látta szükségesnek kötelezni az alperest arra, hogy ennek eleget tegyen. Az ápolási dokumentáció pedig egyértelmű bizonyítéka annak, hogy hányszor volt fertőző beteg az osztályon akiket a többiekkel együtt kellett ellátni, ami a kemoterápiás betegek legyengült immunrendszerénél még további kockázatot

jelentett jelentősen rontva a gyógyulási esélyeket.

- [24] Az alperes a túlóra szabályokat is megsértette, ami további pszichés és fizikai terhelést jelentett a felperes számára. Ennek részletei a periratokban megtalálhatóak.
- [25] Tévedett a másodfokú bíróság abban, hogy a perbe bevezetett dr. N.K. szakértő általánosságokban fogalmazott. Kifejezetten és konkrétan állította, hogy a felperes alkalmazásának körülményei alapján megállapítható, miszerint a munkavégzés során az egészségkárosító kockázatoknak a munkaidejének 100 %-ában ki volt téve.
- [26] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.
- [27] Érvelése szerint a felülvizsgálati kérelem nem állja meg a helyét, mert az jelentős részben a bizonyítékok újbóli mérlegelésére, értékelésére irányul, amely a bírói gyakorlat szerint nem alapozhat meg felülvizsgálati kérelmet.
- [28] A felperes arra hivatkozott, miszerint eljárási hibának tekinti, hogy bár folyamatosan kérte az ápolási dokumentáció becsatolását, a bíróság nem látta szükségét az alperes kötelezésére. A Pp. 190. § (2) bekezdése szerint a bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenfelet kötelezheti a birtokában lévő olyan okirat bemutatására, amelyet a polgári jog szabályai szerint egyébként is köteles kiadni vagy bemutatni. A szóban forgó esetben ez a kötelezettség értelemszerűen nem állt fenn.
- [29] A másodfokú bíróság kifejezetten kitért a bizonyítékok mérlegelésére, a felülvizsgálati ellenkérelem szerint teljes mértékben a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerint járt el.
- [30] Az alperes továbbra is fenntartotta azt a nyilatkozatát, miszerint a felperes az éjszakai műszakban olyan tevékenységet végzett, amely a jogszabályi követelményeknek való megfelelésen túl a gyakorlatban is elegendővé teszi egy ápoló alkalmazását az éjjeli műszakban. A felperes az onkológiai belosztályon dolgozott, ahol a betegek megfigyelése, általános kezelése zajlott, intenzív terápiás osztályokon szokásos cselekményekre nem volt szükség. Az éjjeli munkavégzés magával vonzza, hogy a betegek a felperes munkaideje alatt pihennek, alszanak, így a tevékenysége is e körülményekhez igazodott. A felperes az éjjeli munkavégzésért részesült az Mt. által előírt munkabér pótlékban részesült, a további pótlékra való jogosultsághoz szükséges körülmények, azaz a kockázati tényezők fennállását nem sikerült bizonyítania, ahogyan erre a másodfokú bíróság helyesen utalt.
- [31] Amennyiben a perbeli vagy az ahhoz hasonló esetekben a munkavállaló jogosult lenne további pótlékra, amelynek alapja tehát az lenne, hogy az éjszakai munkavégzés önmagában is további egészségügyi kockázatokat hordoz, akkor a teljes egészségügynek és minden egyéb munkahelynek, ahol éjjeli foglalkoztatás működik, át kellene alakítania a költségvetését, vagy rosszabb esetben a munkaszervezését.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [32] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [33] A Pp. 275. § (2) bekezdés alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. A Pp. 272. § (2) bekezdés szerint pedig a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja.
- [34] A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei tehát a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az erre vonatkozó jogi álláspontját részletesen kifejti, vagyis a jogszabálysértésre való hivatkozását, indokait is ismerteti. Amennyiben a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fent meghatározott tartalmi követelményekkel. A jogerős ítélet több rendelkezése ellen irányuló felülvizsgálati kérelem esetén annak a törvényben előírt tartalmi kellékeket kérelmenként külön-külön kell tartalmaznia, és ezek hiánytalan meglétét is a Kúria külön-külön vizsgálja [1/2016. (II.15.) PK vélemény 4-6. pont].
- [35] A jelen eljárás során kizárólag a felülvizsgálati kérelemnek a Kjt. 72. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozást lehetett értékelni, mivel a jogszabályhely megjelölésén túl a felperes kizárólag ehhez fűzött megfelelő jogi érvelést. A 133/1998. (VI.24.) NM rendelet tekintetében nem jelölte meg konkrétan a megsértett jogszabályhelyet, az Mvt. 49. § (3) - (4) bekezdése pedig a jogvita eldöntése szempontjából irányadó időszakban nem volt hatályos, így ebben az eljárásban nem is volt irányadó.
- [36] A Kjt. 72. § (1) bekezdés a) pontja szerint a pótlékalap 100 %-ának megfelelő mértékű illetménypótlékra a közalkalmazott akkor jogosult, ha a foglalkoztatására a munkaideje legalább felében jogszabályban meghatározott egészségkárosító kockázat között kerül sor. Hangsúlyozandó, hogy nem törvényi feltétel a „fokozott” egészségkárosító kockázatok közötti foglalkoztatás, a jogszabályban meghatározott egészségkárosító kockázat megállapítható annak feltételei fennállása és a munkaviszonyra vonatkozó szabályozás megvalósulása esetén (BH2011.118.).
- [37] A felperes a felülvizsgálati kérelmében utalt a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésére, illetve további bizonyítékok

beszerzésének elmaradását sérelmezte, a Pp. 206. §-át, azaz a bizonyítékok téves értékelését azonban nem jelölte meg jogszabálysértésként. Így a jelen eljárásban a már megállapított tényállás volt irányadó, és azon bizonyítékokat lehetett értékelni, amelyeket a bíróságok már vizsgálódási körükbe vontak.

- [38] Nem volt megállapítható, hogy a másodfokú bíróság ítéletének meghozatala során téves következtetésre jutott. A Kjt. 72. § (1) bekezdés a) pontját megfelelően, helyesen értékelte, és vizsgálta a jogszabályban meghatározott egészségkárosító kockázatokat. Helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy ítéleti bizonyossággal nem állnak fenn a hivatkozott jogszabályban írt együttes feltételek, így a felperes keresetét jogszerűen utasította el.
- [39] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján.

Záró rész

- [40] A felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperes perköltség fizetési kötelezettsége a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésén alapul.
- [41] A felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli az adott ügyben irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján figyelemmel arra, hogy a felperes munkavállalói költségkedvezményben részesült.
- [42] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2017. február 22.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, dr. Hajdu Edit s.k. bíró